HIDRONIMIA BAZINULUI HIDROGRAFIC AL DUNĂRII. AREALUL PRUTO-NISTREAN

Doctor habilitat în filologie **Anatol EREMIA**
Institutul de Filologie al AȘM

THE HYDRONYMY OF THE HYDROGRAPHIC BASIN OF THE DANUBE RIVER. THE PRUT – NISTRU RANGE

Summary. The study refers to the interdisciplinary analysis of names of Danube rivers from the toponymic Prut – Nistru area. There are highlighted the geomorphological and natural peculiarities of the hydrographic objects, their names being examined under multiple aspects: linguistic, historical, geographical, ethnocultural. It is established the diachronic stratigraphy of hydronyms; references are made to the early years of the documentary record of the hydrographic objects; in addition, there are determined the origin and evolutionary significances of the names being researched. In this context, the article records the International Danube Day, a date celebrated every year on June 29, by all Danube States.

Keywords: range, affluent, diachrony, etymology, hydrography, hydronymy, origin, stratigraphy, toponymy.

Rezumat. Studiul este consacrat analizei interdisciplinare a denumirilor de râuri dunărene din spațiul toponimic pruto-nistrean. Sunt puse în evidență particularitățile geomorfologice și naturale ale obiectelor hidrografice, denumirile acestora fiind examinate sub multiple aspecte: lingvistic, istoric, geografic, etnocultural. Se stabilește stratigrafia diacronică a hidronimelor, se fac trimiteri la primii ani de atestare documentară a obiectelor hidrografice, se determină semnificațiile de origine și cele evolutive ale denumirilor cercetate. Articolul vine să consemneze în acest mod *Ziua Internațională a Dunării,* zi sărbătorită în fiecare an, la 29 iunie, de toate statele dunărene.

Cuvinte-cheie: areal, afluent, diacronie, etimologie, hidrografie, hidronimie, origine, stratigrafie, toponimie.

Dunărea este unul dintre cele mai mari fluvii din lume, al doilea din Europa, alături de Volga, și al 29-lea de pe glob. Are lungimea de peste 2 860 km și suprafața bazinului hidrografic de 817 mii km^2. Curge prin 10 țări (Germania, Austria, Slovacia, Ungaria, Croația, Serbia, România, Bulgaria, Republica Moldova, Ucraina) și prin patru capitale europene (Viena, Bratislava, Budapesta, Belgrad) (figura 1). Este singurul fluviu din Europa cu direcția de la vest spre est, majoritatea râurilor europene având cursurile dinspre nord spre sud.

Fluviul Dunărea, ca entitate hidrografică, datează din perioada Cuaternară a epocii Cainozoice, având o vechime de aproximativ 2-3 milioane de ani. Cursul fluviului a luat ființă pe fundul unei mări imense care umplea depresiunea dintre Carpații Meridionali și Munții Balcani, precum și dintre depresiunile Getica și Panonia, mare care într-un târziu s-a retras spre răsărit, către actuala cuvetă a Mării Negre. Sub presiunea apelor pe care le colecta de pe versanții Carpaților și Balcanilor, fluviul a străpuns legătura dintre cele două lanțuri muntoase, la Defileul Porților de Fier, și a urmat mai departe calea pe unde s-a retras marea carpato-balcano-panonică de altădată. Astfel a luat naștere cursul inferior al Dunării [1, p. 6-8; 2, p. 37-42].

Marele fluviu izvorăște din estul munților Pădurea Neagră (Schwarzwald) din Germania, străbate câteva lanțuri muntoase, traversează teritoriile celor zece state, formând pe anumite porțiuni granița dintre cinci țări: Austria – Slovacia, Croația – Serbia, Serbia – România și România – Bulgaria. Dunărea se varsă în Marea Neagră prin trei brațe: Chilia, Sulina și Sf. Gheorghe. Pe malurile ei sunt situate circa 40 de orașe, inclusiv capitalele de țări menționate.

Lățimea fluviului variază între 30 m și 100 m (până la or. Ulm, Germania) și între 100 m și 350 m (de la Ulm până la Viena). Pe teritoriul României Dunărea pătrunde la vest de orașul Baziaș, lungimea ei până la vărsare fiind de 1 075 km. Un sector de aproximativ 144 km este parcurs printr-un defileu ce separă Munții Banatului de Munții Serbiei, cu o porțiune de tertoriu care se numește *Cazane*. Aici navigația este asigurată de cunoscutul Sistem hidroenergetic și de navigație *Porțile de Fier I* (1971). Mai jos de baraj, la Ostrovul Mare, a mai fost construită o hidrocentrală numită *Porțile de Fier II* (1982). La Cernavodă, un canal face legătura dintre Dunăre și Marea Neagră. Un complex de poduri feroviare și rutiere leagă între ele țările riverane. La vărsare debitul mediu de apă al fluviului este de 6,5 m^3/s. Între cele trei brațe s-a format din timpuri străvechi Delta Dunării.

Dunărea are peste 300 de afluenți, dintre care cei mai mari sunt: Inn, Morava, Vah, Hron, Drava, Sava, Tisa, Timiș, Jiu, Olt, Argeș, Ialomița, Siret, Prut. Sistemul de canale Rin-Main-Dunăre și Dunăre-Marea Neagră asigură navigația fluvială între Marea Nordului și Marea Neagră.

BDD-A29246 © 2018 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:01:05 UTC)

Figura 1. Dunărea europeană.

Dunărea, după cum s-a menţionat, s-a format acum câteva milioane de ani, când s-au eliberat de ape şi au ieşit la suprafaţă munţii Carpaţi şi când s-au retras din spaţiile intramontane mările Badeniană, Sarmaţiană, Meoţiană şi Ponţiană. În Cuaternar şi-a făcut apariţia în regiunile noastre omul. Într-un târziu, omul a dat nume obiectelor geografice din mediul ambiant, munţilor, râurilor, dealurilor, văilor etc. Cum se va fi numit iniţial însuşi fluviul, bineînţeles, nu se ştie.

Primele informaţii în acest sens le avem din scrierile antice. Fluviul apare menţionat cu două denumiri: *Hister (Istros, Istra)*, pentru cursul inferior al râului, şi *Danubius*, pentru cursul său superior şi mijlociu. În izvoarele greceşti (sec. VIII–V î.Hr.) este utilizată mai frecvent denumirea *Hister*, aceasta fiind preluată de la geţi, triburi tracice care locuiau la gurile Dunării şi în nordul Mării Negre, pe care grecii i-au cunoscut mai devreme decât pe daci. Romanii foloseau, începând cu sec. I î.Hr., denumirea *Danubius*, pentru partea de la izvoare până la Defileul Porţilor de Fier, şi aceasta pentru că aici i-au întâlnit pe celţi (în timpul războaielor cu galii), care denumeau marele fluviu cu nume dacice *Danube* (ulterior latinizat – *Danubius*) şi *Donaris*. De aici, probabil, formele hidronimului care şi-au găsit răspândire în diferite limbi din regiune: v. slav. *Дунавъ*, germ. *Donau*, ung. *Duna*, rus. *Dunai,* slvc., ceh. *Dunaj*.

Istoricii şi scriitorii greci denumeau fluviul prin calificativele: *Istru care curge frumos* (Hesiod, sec. VIII î.Hr.), *Istru cu cetatea Orgame* (Hecateu, sec. VI î.Hr.), *Istrul cel îndepărtat* (Simonide din Keos, sec. VI–V î.Hr.), *Istra, râul geţilor* (un scriitor din sec. V î.Hr.), *Istrul, fluviul cu izvoare umbroase* (Pindar, sec. V î.Hr.). Herodot aminteşte de Istru ca de un mare fluviu cu mulţi afluenţi pe ambele maluri (sec. V î.Hr.) [1, p. 37-38; 3, p. 15-16].

În izvoarele latine prevalează denumirea *Danubius*, aceasta mai cu seamă pentru cursul superior şi mediu al fluviului. Consemnările sunt şi în acest caz diferite. Strabon (sec. I î.Hr.) descrie fluviul de la izvoare până la vărsare. Plinius cel Bătrân (sec. I d.Hr.) ne relatează că Dunărea are 60 de afluenţi şi şase guri la vărsare. După spusele lui Afidus Modestus (sec. I d.Hr.), Dunărea este fluviul sacru al dacilor. Ideea de sacralitate este exprimată prin figura zeului-fluviu *Danubius*, reprezentată pe Columna lui Traian [2, p. 39]. Descrieri amănunţite despre izvoarele, afluenţii şi gurile Dunării, precum şi despre triburile dacilor şi geţilor găsim la Ptolomeu în lucrarea *Geographike* (sec. I–II), la Iordanes în *Getica* (sec. VI), la Anna Comnen în *Alexiada* (sec. XI–XII). Despre cele două denumiri ale fluviului, *Danubius* (dacică) şi *Hister* (*Istros, Istra,* getică), vorbesc mai mulţi autori antici, deşi îi considerau pe daci şi pe geţi ca făcând parte din acelaşi popor (geto-dac) şi vorbind aceeaşi limbă (geto-dacă).

Încă din timpurile vechi, pentru fiecare dintre denumirile antice *Danubius* şi *Hister* (*Istros, Istru*), s-a încercat a se găsi o explicaţie etimologică şi o anumită semnificaţie. Ioannes Iydos (490–565 d. Hr.) vedea în *Danubius* două radicale latineşti: *do-* „dă” şi *neb-* (din *nebula*) „ceaţă”, „nor”, hidronimul însemnând, prin urmare, „râul cu (care dă, face) ceaţă”. Această versiune şi-ar fi găsit susţinere în faptul că pe cursul mijlociu al fluviului existau multe bălţi care mereu erau acoperite cu ceaţă. Explicaţia a dăinuit până aproape în zilele noastre, fiind atribuită chiar şi alonimului *Dunăre* (din *do-* şi rom. reg. *nuăr* „nor”) [1, p. 6]. Cu mult mai înainte, în sec. al VIII-lea î.Hr., Hesiod atribuia denumirii getice *Hister* semnificaţia „(râu) care curge frumos”, adică măreţ, falnic, grandios, referindu-se, probabil, la principala caracteristică a cursului inferior al fluviului, faţă de curgerea lui lentă, domoală, printre lacuri şi bălţi mlăştinoase, din Câmpia Panoniei.

Din epoca modernă sunt cunoscute mai multe interpretări etimologice ale Dunării: (1) *Danubius (Danuvius)* din *Danube (Danuve)* şi *fluvius*, prin con-

BDD-A29246 © 2018 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:01:05 UTC)

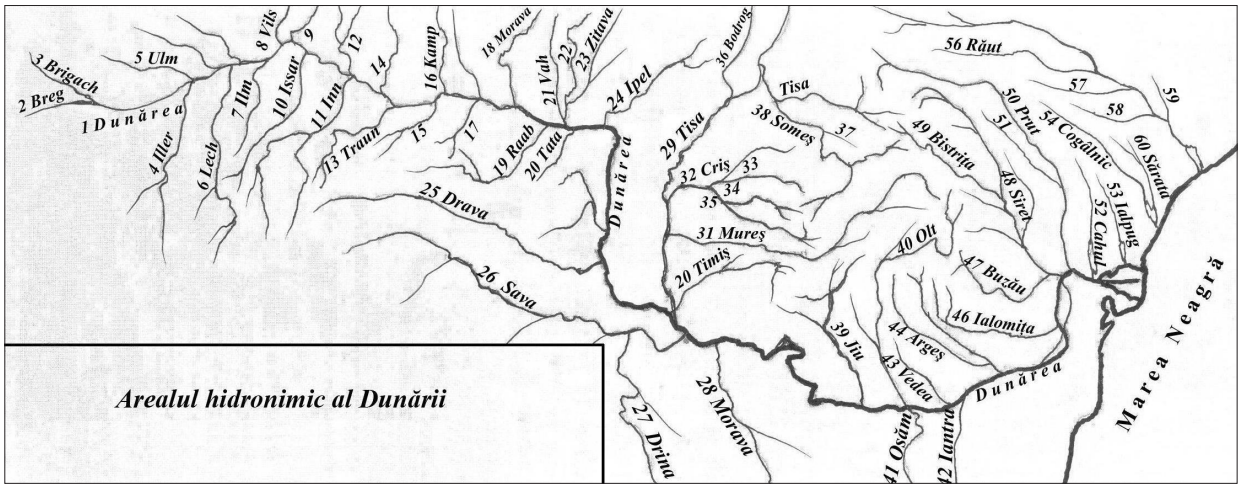

Figura 2. Arealul hidronimic al Dunării.

taminare [V. Frăţilă, 4, p. 33]; (2) din radicalul scito-sarmatic *dan-* / *tan-* „curent de apă", „râu", plus un alt cuvânt [A. I. Sobolevski, 5, p. 252, 265, 275]; (3) din iran. *dan-* plus suf. dacic *-ris* [V. Pârvan, 6, p. 1-31]; (4) din *dan-* plus componentul *-re* [S. Puşcariu, 7, p. 429]; (5) din trac. **Donaris*, un nume de acţiune în *-are* (participiu prezent) [G. Ivănescu, 8, p. 125-137]; (6) *Istru (Istra)* – din trac. *is(t)r „curgere", „curent de apă puternic" [V. Pârvan, 6, p. 1-31; N. Drăganu, 9, p. 574-581]. Seria de versiuni etimologice este completată de lingvistul ieşean Gh. Ivănescu: *Dunăre* din tema preindo-europeană (iafetică) *dhen* „curent de apă", „râu" plus *-are*; *Istru* din trac. *is(t)r „curs de apă puternic" [8, p. 125-137].

Ceea ce apropie între ele explicaţiile de mai sus sunt radicalele *dan-* pentru *Danub (Danube), Danubius (Danuvius)* şi *is(t)-r* pentru *Istru (Istra)*. Pe baza informaţiilor istorice şi lingvistice existente s-ar putea afirma că *Danub(e)* ar reproduce (pre)indo-europ. *dan-* „apă", „râu", iar *Danubius (Danuvius)* o formaţie latinească (în *-ius*) de la acelaşi radical. Cât priveşte alonimul *Donaris*, acesta pare să fie un compus pe teren geto-dacic din *don-* (o variantă a lui *dan-*) şi componentul *-re/-ra*, care în indo-europeană avea şi el sensul de „apă", „râu", hidronimul însemnând la origine „râul Don/Dan", adică, în accepţiunea primară, „râul Râu". Pentru *Istru* ar putea rămâne valabilă etimologia indo-europeană *is(t)r*, acesta având la bază verbul *sreo* „a curge, a năvăli", ceea ce s-ar potrivi cu principala caracteristică a cursului inferior al Dunării – „râu măreţ, tumultos, năvalnic".

Cele două radicale pot fi uşor recunoscute în străvechile denumiri de râuri: *don-/dan-* în *Danais, Tanais (*Don*), Danaper, Danapris (*Nipru*), Danastris* (Nistru); *is(t)r* în *Danastris* (componentul secund), *Strimon* (*Struma,* în Bulgaria), *Strai* (*Strii,* în Ucraina) ş.a. [10, p. 19]. Numele fluviului apare menţionat într-un tratat de geografie din sec. al XIII-lea (*Dunowe*), într-un portulan din sec. al XIV-lea (*Danubio*), într-o operă istorică din sec. XV–XVI (*Danubium*). În documentele istorice româneşti denumirea *Dunărea* e frecvent atestată începând din sec. XIV–XV.

Poporul român s-a format pe un vast teritoriu populat în trecut de geto-daci, succedaţi de daco-romani şi dacoromâni, românii de odinioară şi de astăzi. Acest teritoriu cuprindea provinciile romanizate ale Daciei, de la Tisa până la Nistru (partea de sud a Basarabiei) şi din Carpaţii Păduroşi până în nordul Balcanilor. Drept mărturie sunt vestigiile arheologice, datele antropologice, argumentele etnografice şi lingvistice. În această privinţă, lingvistica, şi în primul rând toponimia, dispune de un bogat arsenal de fapte şi informaţii pe care ea ni le pune la dispoziţie cu dărnicie. Numele de râuri şi fluvii de origine geto-dacă confirmă prezenţa şi continuitatea populaţiei autohtone în spaţiul carpato-danubiano-pontic din cele mai vechi timpuri. Aceste nume au fost transmise generaţiilor următoare în mod direct, fără niciun alt mediu etnolingvistic (slav sau maghiar). Moştenite de la geto-daci, în afară de *Dunăre, Prut* şi *Nistru,* sunt considerate şi denumirile româneşti ale multor afluenţi ai Dunării: *Argeş, Criş, Mureş, Olt, Siret, Timiş, Tisa* (figura 2).

Principalele râuri care izvorăsc, care curg în limitele bazinului dat şi care se varsă în Dunăre, unele prin nişte lacuri-limanuri, sunt Prut, Cahul, Ialpug, Catlabug, Chirghij, Aliaga, Dracula, Neruşai. Acestea au direcţia de scurgere de la nord spre sud, formând, de fapt, bazinul hidrografic al braţului dunărean Chilia, cu suprafaţa de aproximativ 4 mii km^2. În vest şi nord-vest bazinul este limitat de cumpăna apelor ce se varsă în Prut, iar în nord-est şi est de cea a apelor ce curg în Marea Neagră. Bazinul dunărean include zone ale Câmpiei Moldovei de Sud şi ale Câmpiei Mării Negre.

BDD-A29246 © 2018 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:01:05 UTC)

Altitudinile maxime ale terenului ating cotele în nord 270-300 m, iar în sud 20-30 m.

Prut. Este al doilea râu ca lungime și importanță pe teritoriul republicii, după Nistru. Izvorăște din Carpații Orientali, la altitudinea de peste 2 000 m, și se varsă în Dunăre la sud-vest de s. Giurgiulești (rn. Cahul). Lungimea bazinului este aproximativ de 600 km, iar lățimea medie de 50 km. Traversează teritoriul Ucrainei, României și Republicii Moldova. Pe teritoriul Republicii Moldova marchează dinspre vest frontiera cu România. Lungimea fluviului este de 967 km (695 km în limitele Republicii Moldova). Adâncimea maximă – 7 m, adâncimea medie – 3 m.

Arealul hidronimic de est al bazinului hidrografic al Prutului este situat în partea de vest a republicii, de-a lungul râului Prut, de la s. Criva (rn. Briceni) până la s. Giurgiulești (rn. Cahul). Pe tot cuprinsul bazinului, Prutul colectează apele a peste 800 de râuri și râulețe, inclusiv a 580 dintre ele pe teritoriul Republicii Moldova. Mai numeroase sunt cursurile de apă din zonele nordice și centrale ale bazinului. Principalii afluenți de stânga ai râului: Pruteț, Iablonițki, Janka, Kamenka, Peremâska, Liubijnia, Krasnâi, Tolmacik, Kolomâika / Kosacev, Turka, Ciorneava, Oreleț, Okna, Soviţa, Șubraneț, Gukis, Rakitna, Râng aci, Dinăuți, Cerlena (în Ucraina), Zelena, Racovăț, Medveja/Medvedca, Larga, Vilia, Lopatnic, Drabiște, Ciuhur, Camenca, Gârla Mică/Gârlișoara, Gârla Mare, Delia, Brătuleanca, Nârnova, Lăpușna, Sârma, Sărata, Tigheci, Larga, Hălmagea, Frumoasa (în Republica Moldova). Afluenții de dreapta: Râbnițea, Ceremuș, Brusnițea, Hliniţea, Derelui, Herța (în Ucraina), Poiana, Cornești, Işnovăț, Rădăuți, Ghireni, Volovăț, Bașeu, Corogea, Berza Veche, Râioasa, Soloneț, Cerchezoaia, Jijia, Cozmești, Bohotin, Moșna, Pruteț, Sărata, Ruginosul, Elan, Horincea, Oancea, Stoieneasa, Chineja (în România).

În trecut lunca râului, pe cursul inferior al Prutului, mai cu seamă pe partea stângă, era acoperită cu numeroase lacuri, bălți, iezere, helești eie, care, în anii ’60 ai secolului trecut, au fost desecate în scopul valorificării terenurilor în agricultură. S-au mai păstrat lacuri și bălți în sectoarele de lângă satele Crihana Veche și Manta și, mai la sud, lacul Beleu, lângă satele Văleni și Slobozia Mare (rn. Cahul). Pe malul stâng al Prutului sunt situate circa 150 de localități basarabene, dintre care orașele Lipcani, Ungheni, Leova, Cantemir, Cahul.

Documentar hidronimul apare menționat cu forme diferite: *Puretos* (Herodot, 484–425 î.Hr.), *Porat* (Constantin Porphyrogenetul, 905–959 d.Hr.). Sciții l-ar fi numit *Porata,* grecii *Pyretos (Puretos),* slavii vechi *Prut.* Versiunile etimologice cunoscute până acum rămân, deocamdată, controversate și insuficient de motivate: scit. *port* „vad”, gr. *pyretos* „zbuciumat”, iran. (avest.) *prut* „loc de trecere”. Un radical geto-dacic **proth* „râu; pârâu” sau preindo-european **p(r)t-* (**p(l)t-)* „(râu) plin, larg” e de presupus la baza acestui hidronim [cf. V. Frățilă, 4, pp. 31-32; Gh. Ivănescu, 8, p. 742].

Cahul. Râu de dimensiuni medii. Izvorăște dintr-o zonă pădu roasă de la nord-est de orașul Cahul, traversează teritoriile localităților Lebedenco, Pelinei, Găvănoasa, Vulcănești, A.I. Cuza și se varsă în lacul Cahul lângă s. Etulia Nouă. Are lungimea de 40 km, suprafața bazinului de 605 km^2. Acumulează apele de pe mai multe văi: Valea Pădurii, Socii, Maranda, Flămânda, Valea Ungurului, Valea Cișmichioiului (pe dreapta), Cahuleț, Cioriţa, Ursoaia, Bulboaca, Valea Bozului, Găunoasa (Găvănoasa), Huma, Valea Stejarului (pe stânga). Lacul Cahul este unul dintre cele patru lacuri mari nord-dunărene din sudul Basarabiei. Lungimea – 25 km, lățimea – 1-9 km, adâncimea medie – 2 m, maximă – 7 m, suprafața – 90 km^2. Lacul comunică cu Dunărea prin gârla Vecta.

Hidronimul *Cahul* e menționat în documentele istorice începând din anul 1502. Într-un hrisov din 2 iulie 1502, prin care Ștefan cel Mare dăruiește Mănăstirii Putna mai multe sate și moșii de pe stânga Prutului, este amintită Valea Cahovului [11, vol. III, p. 501-503]. Cu formele de scriere *Cahov, Cavul, Cahul*, atât râul, cât și lacul, sunt atestate în mai multe documente din sec. XVI–XVII. Hidronimul a fost explicat printr-un radical turcic (cf. cuman. *qavyl* „râpă”, „vale”, tăt. *kavul* „vale”, „pârâu”).

Ialpug. Izvorăște în apropiere de s. Tomai (rn. Leova), curge spre sud, traversează teritoriul raioanelor Cimișlia, Taraclia și UTA Găgăuză și se varsă în lacul Ialpug lângă or. Bolgrad (reg. Odesa, Ucraina). Are lungimea de 142 km, suprafața bazinului de recepție – 3 180 km^2. Străbate Podișul Moldovei de Sud și parțial Câmpia Moldovei de Sud. Înălțimile de relief ating cotele 250-290 m la izvoare, 100-150 m pe cursul mediu și 10-20 m la vărsare. Principalii afluenți și ramificații de văi: Hârtop, Răchita, Cârsăul Mare, Cârsăul Mic, Ialpugel, Valea Enichioiului, Valea Borceagului, Scumpia, Ciocrac, Salcia Mare (pe dreapta), Ialpugel, Suhat, Lunga, Sarâiar (pe stânga). Pe valea râului sunt situate localitățile: Tomai, Troiţcoe, Ialpug, Maximeni, Javgur, Cenac, Comrat, Chirsova, Beșalma, Congaz, Svetlâi, Balabanu, Aluatu, Cairaclia ș.a.

În documentele istorice apare menționat mai întâi lacul Ialpug (1445, 1448), apoi, în sec. XVI–XVII, și râul cu același nume [11, vol. I, p. 397-358, 410]. De vechi atestări dispun și afluenții Salcia (1441), Lunga (sec. XVIII) [11, vol. I, p. 300-301; 12, harta; 13, harta]. Pe cursul râului Ialpug, în ultimele 5-6 decenii, au fost construite lacurile de acumulare Comrat (1957,

BDD-A29246 © 2018 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:01:05 UTC)

Figura 3. Dunărea la Cazane.

suprafaţa – 2,6 km^2), Congaz (1961, suprafaţa – 5,07 km^2), Taraclia (1988, suprafaţa – 15,1 km^2). Hidronimul a fost explicat prin cuman. *jalpy* „(râu, lac) în faţă, neadânc".

Lacul Ialpug este cel mai mare lac din sudul Basarabiei. Are lungimea de 39 km, lăţimea maximă – 15 km, suprafaţa – 1492 km^2, adâncimea – 2-5 m. Este legat de lacul Cuhurlui şi de Dunăre prin canalul Repedea. În lac se varsă dinspre nord-est râul Carasulac, iar dinspre vest râuleţul Bărtiţa. Este alimentat de apele acestor râuri şi de cele ale fluviului Dunăre, în timpul revărsărilor.

Sudul Basarabiei, astăzi inclus în limitele de frontiere ale Ucrainei (reg. Odesa), este străbătut, după cum s-a menţionat, şi de alte câteva râuri şi râuleţe, afluenţi ai Dunării: ***Catlabug,*** lungimea – 48 km, suprafaţa bazinului – 534 km^2, se varsă în lacul Catlabug; ***Chirghij,*** lungimea – 64 km, suprafaţa bazinului – 725 km^2, se varsă în lacul Chitai (Cytai); ***Aliaga,*** lungimea – 65 km, suprafaţa bazinului – 467 km^2, se varsă în lacul Chitai; ***Dracula,*** râu în raionul Chilia, lungimea – 42 km; ***Neruşai,*** râuleţ în acelaşi raion, lungimea – 25 km.

Hidronimia bazinului hidrografic al Dunării include nume de râuri de diferită origine. Majoritatea o constituie denumirile de provenienţă românească, acestea referindu-se mai cu seamă la hidronimia minoră, desemnând afluenţi ai râurilor mai mari. *Marea Neagră* şi alonimele sale istorice *Aşhaena, Pontos Euxinos* şi *Pontos* reprezintă unităţi onimice preistorice. *Dunărea, Nistru* şi *Prutul*, din punct de vedere etimologic, formează o categorie onimică aparte, care ţine de fondul hidronimic preindo-european.

Dunărea este simbolul Europei. Pe 1 iunie 2004, la Viena, la iniţiativa Comisiei Internaţionale pentru Protejarea Fluviului Dunărea, a fost instituită *Ziua Internaţională a Dunării*, zi sărbătorită în fiecare an, pe data de 29 iunie, de toate statele dunărene. Suntem atenţionaţi prin aceasta că trebuie sa ne ocrotim mediul nostru de viaţă, natura cu toate componentele sale primordiale. Dunărea şi afluenţii săi reprezintă un sistem acvatic de o mare valoare economică, socială şi ecologică, cu implicaţii benefice în industrie, agricultură, navigaţie, hidroenergie şi, principalul, în asigurarea cu apă potabilă a unei numeroase populaţii de pe continent [14].

Dunărea reprezintă o sursă bogată de inspiraţie în artă şi literatură. Johann Strauss, compozitorul austriac, în 1866 şi-a întitulat celebrul vals *Dunărea albastră*, iar în 1880 Iosif Ivanovici, dirijor şi compozitor român, şi-a înnobilat cunoscutul vals, devenit popular, *Valurile Dunării*. Expoziţii de pictură cu genericul „Ferestre deschise – Dunărea de la vărsare la izvoare" sunt permanent prezentate în multe oraşe dunărene din România şi din alte ţări. Astfel îşi manifestă dragostea şi respectul faţă de marele fluviu artiştii plastici contemporani. La Cazane, unde Carpaţii întâlnesc Dunărea, minunatului peisaj natural, acum mai bine de două decenii, i s-a alăturat maiestoasa statuie a lui Decebal, sculptată în malul stâncos al fluviului (figura 3).

În scrierile istorice şi-n operele literare Dunărea şi râurile dunărene sunt descrise cu atribuţiuni ce pri-

BDD-A29246 © 2018 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:01:05 UTC)

vesc particularităţile fizico-geografice şi importanţa lor socială şi de rezonanţă istorică:

„Nu se poate afla nicăieri în vreo altă ţară, cât Moldova de mică, atâtea ape şi natură împodobită cu asemenea locuri minunate ca aici” (D. Cantemir).

„Ialpugul poartă pe valurile apelor sale întreaga istorie a Bugeacului, veche-străveche de pe când geto-dacii lui Burebista şi Decebal sălăşluiau stepele nord-pontice” (M. Sadoveanu).

„Prutul e apa care desparte cele două maluri, dar care uneşte ţinuturile Moldovei” (Al. Vlahuţă).

„Natura a înzestrat Europa cu Dunărea cea mare, făuritoare de belşug şi creatoare de frumuseţe rare” (M. Eminescu).

„Dunărea îmbrăţişează România, unindu-i regiunile istorice şi întregind-o de la Tisa până la Nistru şi Mare” (N. Iorga).

„România este ca Dunărea cea lată, mare şi adâncă, în care se cotropesc apele deosebite din a dreapta şi din a stânga; cu cât mai multe pâraie, pe atâta şi Dunărea creşte; valurile străine s-au cotropit în românie, nici un val nu ne-a putut îneca... de multe ori un val ameninţător de pieire ne-a întărit, de multe ori acel val ne-a împins spre o propăşire” (Alecu Russo).

BIBLIOGRAFIE

1. Em. de Martonne. La Valachie. Paris, 1902.
2. Botzan B. Hidronimia românească sau botezul apelor. Bucureşti, 2002.
3. Picard L. La Mer Noire. Paris, 1932.
4. Frăţilă V. Studii de toponimie şi dialectologie. Timişoara, 2002.
5. Соболевский А.И. Русско-скифкие этюды. În: ИОРЯС, том. 27 (1927).
6. Pârvan V. Consideraţii asupra unor nume de râuri daco-scitice. În: AAR Ist., Seria III (1923).
7. Puşcariu S. Cercetări şi studii. Bucureşti, 1974.
8. Ivănescu Gh. Origine preindoeuropéenne des noms du Danube. In: Contribution onomasques. Bucureşti, 1958.
9. Drăganu N. Românii în veacurile IX-XIV pe baza toponimiei şi onomasticii. Bucureşti, 1933.
10. Eremia A. Unitatea patrimoniului onomastic românesc. Chişinău, 2001.
11. Documenta Romaniae Historica. A. Moldova. Bucureşti, vol. I, 1975 şi urm.
12. Karte von Polen der Moldau (1764).
13. Karte von der Moldau und Bessarabien (1770).
14. Comisia Internaţională pentru Protejarea Fluviului Dunărea, http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=359238

Mărţişorul, inclus de UNESCO
în *Lista reprezentativă a patrimoniului cultural imaterial al umanităţii.*

BDD-A29246 © 2018 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:01:05 UTC)